

קאמר בתשרי מתו^(קלח). וכן לר' יהושע דאמר בניסן נולדו איכא למימר שנולדו בא' בניסן ולדידיה מנין עולם מניסן דהא אמר בניסן נברא העולם נמי משכחת לה מילוי ימים ושנים באין כאחד. ולפי זה לא אתי שפיר הא דפירש רש"י אהא דיליף ר' יהושע דבניסן נולדו האבות מבחדש זיו והוא אייר וקאמר ירח שנולדו בו זיוותני עולם משום זימנין דתקופה דניסן גמשך בתוך אייר של לבנה דאם כן לא נולדו ביום א' למנין עולם ושיון ליצחק ובהו נמי לא משכחת לה למילוי ימים ושנים באים כאחת. אלא כפירוש א' של רש"י שנולדו בו זיוותני עולם כשנתחדש אייר נולדו כבר בניסן ואיכא למימר שנולדו בא' בניסן וכדפירשתי.

היום מלאו ימי ושנותי. ואע"ג דבז' באדר נולד משה ובז' באדר מת וכיון דשני הדורות למנין עולם מנינן הא בז' באדר ימיו מלאו שנותיו לא מלאו דלכולי עלמא אין זה ר"ה למנין עולם. והניחא לר' יהושע דמנין שני הדורות מניסן ועל דרך שפירשתי למעלה דלר' אלעזר דסבירא ליה ל' יום בשנה חשיב שנה ופחות מל' יום אין מחשבין עד שנה הבאה למנין עולם אלא במיום אלא יום סגי. אפשר לומר לר' יהושע דמנין שני הדורות מניסן ניחא דכיון שנולד בז' באדר שהוא פחות מל' יום למנין שני הדורות מונין שנה מז' באדר לז' באדר שהוא יום הלידה. אבל כבר כתבתי למעלה דאי אפשר לומר כן. ועוד לר' אליעזר דמנין הדורות מתשרי קשיא. ודוחק לומר דר' אליעזר לאו ממשא יליף אלא מקרא דמספר ימין אמלא. ועוד אפילו לר' יהושע נמי לא אתי שפיר הא דיליף ממשא למאן דאמר בפרק קמא דסוטה (דף י"ב ע"ב) דאותו שנה שנולד משה מעוברת היתה והוא

נולד בז' באדר ראשון. פשא ליה אכתי הרכה מל' יום לא' בניסן שהוא ר"ה למנין שני הדורות ומניסן מנינן שנותיו. ונראה לי דאע"ג דמנין שני הדורות מנינן מניסן הני מילי קודם מתן תורה אבל לאחר מתן תורה ניתנה תורה ונתחדשה הלכה. דכמו דרוב שנים שבדין תורה מיום אל יום מנינן כדאמרינן בסוף פרק ה' דנדה (דף מז ע"ב). הוא הדין נמי לשני הדורות מיום אל יום מנינן להו. וכהאי גוונא מצינו במנין החדשים שנשתנו דקודם יציאת מצרים מנו תשרי ראשון למנין החדשים ומציאת מצרים ואילך ניסן הוא ראשון כדכתיב (שמות יב, ב) החודש הזה לכם ראשון הוא וגו', וכמו שכתב הרמב"ן שם בפירוש התורה.

ומזה קשה לי על פירוש רש"י בפירוש התורה פרשת כי תשא שפירש (בשמות ל, טז, ד"ה ונתתה אותה) שהמנין הראשון שנמנו ישראל ממחרת יום הכפורים בשנה הראשונה ליציאת מצרים והשני שאחריה בא' באייר בשנה שניה. שהיה המנין מכוון אע"פ שאי אפשר שלא היו במנין הראשון בני י"ט שלא נמנו ובשני נעשו בני כ'. משום דשנת אנשים נמנין לשנות העולם מתשרי בשנה אחת נמנו אבל יציאת מצרים שמונין מניסן הוי בשניה. אלמא דסבירא ליה דמנין שני הדורות לאחר מתן תורה נמי למנין שנות עולם מנינן. וקשה מהא דהיום מלאו ימי ושנותי כדפרישתי. ועוד קשה לי לר' יהושע דבניסן נברא העולם ולדידיה מנין שני הדורות מניסן לא היה ב' המנינים בשנה א' מאי איכא למימר. ודוחק לומר דניסן שנה שניה ליציאת מצרים היה חסר ובא' באייר שנימנו לא היה עדיין אלא יום ל' למנין עולם וסבירא ליה כר' אלעזר דבעי ל' יום לחשיכות שנה והיינו ביום

מתקעו בחודש שופר ומגזירה שווה דשופר שופר אתיא ליה הא ^(קמ) וכן ר' יהושע דאמר בניסן עתידין ליגאל היינו ליל ט"ו בניסן שהוא יום טוב דהא מליל שמורים דמיירי מליל יציאת מצרים דהוי בט"ו בניסן אתיא ליה הא והא יום שלפניהם הוי ליה ערב יום טוב. והא אמר התם דהיינו טעמא דמותר לשתות יין בשבתות ויו"ט משום דכתיב (מלאכי ג, כב) הנני שולח לכם את אליהו הנביא לפני בא יום ה' דהיינו יום א' לפני ביאת בן דוד יבא אליהו לבשר וכבר מובטח להם ישראל שאין אליהו בא לא בערב שבת ולא בערב יום טוב מפני הטורח ואם כן אי אפשר לבן דוד לבא בא' בתשרי וט"ו בניסן שהן ימים טובים. ויש לומר דהיינו דווקא בקץ דאחישנה ובדזכו אבל בדלא זכו ובקץ דבעתו אפילו בערב יום טוב נמי בא אליהו ולא חייש לטורח דכיון דעתו הוא אי אפשר להעביר מועד הקץ דהא מהאי טעמא אפילו בדלא זכו אתי שלא להעביר המועד.

מכל מקום תיקשי דפרק ד' דעירובין דקא פסיק ותני מותר לשתות יין ביום טוב דאפילו יום טוב של ר"ה ושל פסח לילה ראשונה במשמע ואמאי מותר דילמא עתו הוא ואפשר לאליהו לבא בערב יום טוב. מיהו לר' יהושע יש לומר כיון דנפקא ליה מליל שמורים אין בן דוד בא בעתו אלא בלילה והא דפסיק ותני דמותר לשתות ביום טוב דאפילו א' של פסח במשמע בנדר בו בעצמו של יום ולא בלילה דמשום עתו לא חיישינן דאין עתו אלא בלילה והא כבר עבר לילה ובן דוד לא בא ואי משום אחישנה ושמא יבא בן דוד עוד

ל"א כדפרישית לעיל וכל יום ל' גריר אחר שנה שעברה על דרך שכתבתי לעיל. דכל זה דוחק דסתם ניסן מלא הוא כדאמר בפרק ט' דשבת (דף פו ע"ב) השלים ניסן כו'. והא דהיה הב' מניינים מכוון כבר עמד עליו הרמב"ן שם בפ' התורה אין זה מקומו.

י"א ע"ב בתשרי עתידין ליגאל אתיא שופר שופר. ולר'

יהושע בניסן עתידין ליגאל ונפקא ליה מליל שמורים כדמסיק, וקשה לי הא תניא בפרק ד' דעירובין (דף מג ע"א) הריני נזיר ביום שכן דוד בא מותר לשתות יין בשבתות וימים טובים דאין אליהו בא בערב שבת וערב יום טוב כדמפרש התם ואסור לשתות יין בימי החול. והשתא אמאי אסור לשתות כל ימות החול אי לר' אליעזר לא יהיה אסור אלא בתשרי ולר' יהושע בניסן לחוד ^(קלט).

ומסתבר לי בהא מילתא דב' מיני קיצין איכא לביאת בן דוד כדאמר בפרק חלק (סנהדרין דף צח ע"א) ר' יהושע בן לוי רמי כתיב (ישעיה ס, כד) בעתה וכתיב אחישנה זכו אחישנה לא זכו בעתה. והאי דשמעתין מיירי מבעתו ובדלא זכו דלמר עתו בתשרי ולמר בניסן. אבל בקץ דאחישנה ובדזכו אין זמן קבוע לדבר אלא כל יומא זימניה הוא. וכדאמר ליה משיח התם לר' יהושע בן לוי היום אם בקולו תשמעו. משום הכי בנדר ביום שכן דוד בא אסור כל ימות החול ביין דילמא זכו וכל יומא זימניה הוא.

ולא תיקשי לך דהא משמע לר' אליעזר דנפקא ליה דעתידין ליגאל בתשרי היינו ביום טוב של ר"ה שהוא בתשרי ויום תרועה דהא

(קלט) בספר בן יהוידע בשמעתין תירץ דמחלוקת ר"א ור"י לא אירי כביאת משיח בן דוד אלא בקבוץ גלויות וזה יהיה אחר ביאת משיח, עיי"ש. ועיין עוד בערוך לגר ד"ה בניסן עתידין, וכאיי הים ד"ה אמנם מה, ועיין בשפתי חכמים ד"ה בתשרי עתידין, ובשו"ת חתם סופר חלק ו' ליקוטים סי' צ"ח ד"ה הריני נזיר וד"ה ומה שהקשה, ובשו"ת כתב סופר חלק או"ח סי' נ"ג, ועיין בשו"ת תשובה מאהבה סי' רי"א ד"ה נשאלתי. (קמ) עיין במלואת אבן.

היום קודם לילה הא לא אפשר ביאת אליהו בערב יום טוב בקץ דאחישנה.

וכי תימא הא התם אתינן למפשט לאבעיא דאי יש תחומין למעלה מי' או לא ואמרינן אי אין תחומין למעלה מי' אמאי מותר לשתות יין בשבתות וימים טובים ודאי משום דלא אתא אליהו אתמול ופריך אי הכי כל יומא ויומא לישתרי דהא לא אתא אליהו מאתמול אלא אמרינן לבית דין הגדול אתא הכא נמי נימא לבית דין הגדול אתא ומטיק דלא אתי אליהו בערב שבת וערב יום טוב מפני הטורח ואם כן אמאי מותר יום טוב של פסח אפילו כי נדר בעצמו של יום נימא דילמא בעתו הוא בא וכבר בא בן דוד בלילה זו לבית דין הגדול ויש לומר דודאי למאי דרצה לומר מעיקרא הא דמותר בשבתות וימים טובים היינו טעמא משום דלא אתא אליהו מאתמול הא מדאסר בחול בעל כרחך הוא משום דחיישת לדילמא אתא לבית דין הגדול מאתמול הכא נמי בשבתות ויום טוב נמי נחוש להכי אבל למאי דמטיק דהיינו טעמא דמותר בשבתות ויום טוב משום דאין אליהו בא לא בערב שבת וערב יום טוב מפני הטורח מהשתא יש לומר דלא חיישינן לשמא כבר בא בן דוד קודם שנדר או קודם חלות הנדר דלשמא בא לא חיישינן אלא לשמא יבא אכתי היום קודם חשיכה והוא נדר ביום שבן דוד בא ולא קאמר בשעת ביאתו ואילך אלא ביום ביאתו דמשמע שנדר מתחילת היום הזה ואילך וחל עליו הנדר בו ביום אפילו קודם שבא.

וכהאי גוונא משמע בפרק ג' דגיטין (דף כח ע"ב) לשמא מת לא חיישינן משום הכי בת ישראל שנישאת לכהן והלך בעלה למדינת הים אוכלת בתרומה בחזקת שהוא קיים אפילו הכי לשמא ימות חיישינן והאומר לאשה הרי זה גיטך שעה אחת קודם למיתתו אסורה לאכול בתרומה מיד והכא נמי כיון שנדר ובא ביום

של פסח מותר ביין בו ביום מיד דלמאי נחוש דאי עתו הוא וכבר בא בן דוד בלילה הא לשמא בא לא חיישינן ולשמא יבא לא אפשר דבעתו אי אפשר לו לבא ביום ולשלא בעתו לא חיישינן דהא אין אליהו בא בערב יום טוב אבל אם נדר בליל יום טוב אסור באותו הלילה דילמא עתו הוא ועדיין יבא באותו הלילה דהא אפשר כיון שהוא עתו אם כן אפילו בנדר בליל א' של פסח מיירי וביום שבן דוד בא ביום ממש ואפילו אם יבא בלילה אין חלות הנזירות עליו עד היום ומותר ביין אפילו ביום דלשמא בא לא חיישינן וכדפירשתי.

מכל מקום קשה לי כיון דלשמא בא לא חיישינן יהיה מותר ביין אפילו בנדר בחול ולא חיישינן לשמא יבא היום כיון דאי אפשר לבן דוד לבא היום אלא אם כן אליהו בא מאתמול והא בלא הא לא סגי וכיון דחיישית לשמא יבא בן דוד היום הא אי אפשר לו לבא אלא אם כן תאמר שכבר בא אליהו מאתמול ולפי זה חששא דשמא יבא היום דלגבי בן דוד ממילא הוי ליה חששא דשמא בא כבר מאתמול לגבי אליהו דכיון דהא בלא הא לא אפשר והא אמרת דשמא בא לא חיישינן ושמא יש לומר כיון דלא תלה נזירתו בביאת אליהו אלא בביאת בן דוד לחוד אע"ג דביאת זה בלא ביאת זה לא אפשר אנן בתר עיקר נזירתו אזלינן וכיון דלגבי ביאת בן דוד שתלה בו הוי ליה חששא דשמא יבא הוא לא אזלינן להקל מהאי טעמא דהוי ליה חששא דשמא בא לגבי אליהו כיון דלא חלי נזירתו בביאתו.

מכל מקום קשה לי אם איתא דלא חיישינן לשמא בא אם כן מאי קאמר התם דקאי אימת וקא נדר אלימא דקאי בחול כיון דחל עליו נזירות היכי אתי שבת וקא מפקע ליה ומשום הכי מוקי לה דקאי בשבתות וימים טובים וקא נדר ההוא יומא קא שרי אבל שאר שבתות וימים טובים אסור והשתא כיון דלא

ראוי לבא אבל בליל שמורים וביום תרועה דווקא גופיה אי אפשר דאין ביאת אליהו בערב יום טוב מפני הטורח והשתא נחא דנקט ר' אליעזר בתשרי עתידין ליגאל ור' יהושע נקט בניסן אלמא כל החודש בין למר בין למר ראוי לביאת בן דוד.

מיהו יש לדחות דלעולם אין ראוי לביאת בן דוד לר' אליעזר אלא ביום תרועה ולר' יהושע בליל שמורים לחוד והאי דנקטי ניסן ותשרי אגב דמר נקט ברישא בתשרי נולדו אבות ומר בניסן דהתם דווקא הוא דהא מהני קראי דמייתי תלמודא למלתייהו לא שמעינן מיניה אלא למר בניסן ולמר בתשרי אבל בכמה בחודש לא שמעינן מיניה נקטי נמי גבי עתידין ליגאל החודש ולא יום מכוון מיהו למאי שהוכחתי למעלה דהא דבניסן נולדו אבות לר' יהושע ובתשרי לר' אליעזר היינו בראש חודש ניסן ותשרי דווקא אם כן אדרבה מוכח מכאן הא דנקטי ניסן ותשרי סתם ולא יום המכוון הוא משום הא דעתידין ליגאל ושמע מינה כדפרישית.

עוד יש לומר דלכולי עלמא ביום טוב אי אפשר לבן דוד לבא דהא התם לא איפשטא לן אי יש תחומין למעלה מעשרה ואי יש תחומין אי אפשר לאליהו ולבן דוד לבא בשבת כדאמר התם אם כן קראי דחיק ומוקי אנפשיה דלאו דוקא בליל שמורים וביום תרועה בן דוד בא אלא כל החודש ראוי לביאתו מיהו זה לא קשה אלא לקצת מפרשים דתחומין דיי"ב מילין אסור מן התורה אם כן בעל כרחך קראי לאו דווקא אבל למאן דסבירא ליה אין לתחומין עיקר מן התורה לגמרי אין זה קושיא כל כך דזמן קבוע לביאת בן דוד הוא מן השמים ביום טוב ומכי אתי רבנן ותיקנו לאיסור תחומין ביאתו נדחה מיום הקבוע לו מן השמים לסמוך לו מלפניו ומלאחריו. והשתא הא דנקט ר' אליעזר ור' יהושע בתשרי וניסן

חיישינן לשמא בא כל שבתות וימים טובים יהיה מותר דבשלמא בחול כל שעתא אמר שמא יבא עוד היום אבל כל שבתות השנה למאי נחוש אי לשמא בא הא לא חיישינן ולשמא יבא הא אי אפשר בשאר שבתות בין בעתו בין באחישנה לבד שבתות שבניסן לר' יהושע ובתשרי לר' אליעזר ובקץ דבעתו. אלא ודאי לשמא בא נמי חיישינן משום הכי אסור בכל שבתות וימים טובים דשמא בא כבר בחול לבית דין הגדול לבד מאותו שבת ויום טוב דאי אפשר עוד לבא היום ולא דמי לשמא מת דפרק ג' דגיטין דלא חיישינן דשם הוא דהעמד הבעל בחזקת חיים אבל הכא מאי חזקה איכא הלכך לשמא בא נמי חיישינן ואם כן קשה הא דאמרן.

ויש לומר הא דקאמר הריני נזיר ביום שכן דוד בא הא ביום אעיקר נדר קאי ולא אחלות הנדר והכי קאמר הריני נזיר ביום שכן דוד בא כלומר. אם יבא ביום יהיה נזיר אבל אם יבא בלילה אין מקבל עליו נזירות כלל הלכך אפילו אם נדר בליל א' של פסח מותר בליל יום טוב זה וביומו דלמאי נחוש לה דהא בין בעתו בין שלא בעתו אי אפשר שיבא שלא בעתו מעכבו ביאת אליהו מאתמול דאי אפשר מפני הטורח בעתו הא אי אפשר ביאת בן דוד אלא בליל יום זה ולא ביומו ולא חל עליו נזירות כלל אם בא בלילה אבל אם הוא נדר ובא בחול אסור בכל יום טוב בימים ובלילות דשמא כבר בא בן דוד בחול וביום.

ועוד יש לומר דבין לר' אליעזר בין לר' יהושע אתי שפיר דאע"ג דילפי לטעמייהו מליל שמורים ומתקעו לאו למימר דלגמרי מדמי להו דאין בן דוד בא אלא ביום טוב של ר"ה לר' אליעזר ביום תרועה ולר' יהושע בליל שמורים שהוא ליל יום טוב ראשון של פסח דווקא אלא בימים הסמוכים ליום תרועה לר' אליעזר והסמוך לליל שמורים לר' יהושע

עתידין ליגאל אע"ג דקראי דמייתי להו משמע דביום טוב עתידין ליגאל מכל מקום לבתר שתיקנו רבנן לאיסור תחומין בעל כרחך נדחה באתו מיום הקבוע לו כדפירשתי ועיין ^{אוצר החכמה} ¹²³⁴⁵⁶⁷ עוד בשה"מ.

מיהו בפרק קמא דפסחים (דף יג ע"א) גבי י"ד שחל להיות בשבת מבערין את הכל מלפני השבת ושורפין תרומות טמאות ותלויות וטהורות כו', אמר להם לדבריהם אף תלויות לא ישרפו שמא יבא אליהו ויטהרם אמרו לו כבר מובטח להן לישראל שאין אליהו בא לא בערבי שבתות ולא בערבי ימים טובים מפני הטורח, שמע מינה דאי אפשר בשום ענין שיבא אליהו בערב שבת ובערב יום טוב אפילו בקץ דבעתו. דאם לא כן אכתי תקשה שמא בעתו הוא יבא אליהו בערב יום טוב ויטהרם ^(קמא) (השטטות).

י"ב ע"א תנא לירקות ולמעשרות קשה לי מאי פסקא דתני סתמא ולמעשרות ר"ה שלו תשרי ותני ירקות דרבנן והדר תנא מעשרות דאורייתא כדמסיק הא איכא מעשר אילן דראש השנה שלו שבט כדאמר לקמן והא מעשר תירוש נמי מן התורה ויש לומר דתנא דבריייתא אסיפא דמתני' סמך דתנן בא' בשבט ר"ה לאילן והיינו למעשר אילן לענין חדש וישן ומעשר שני ועני כדפירשתי במתני' ובעל כרחך למעשרות דבריייתא דראש השנה שלו תשרי אינו אלא של דגן בלבד ^(קמב).

ואני תמה על התוס' שכתבו מדתנן לירקות יותר משאר כל הפירות משמע דשאר כל הפירות מעשרן מדאורייתא והאי דיוקא ליחא דבכלל בא' בשבט ר"ה לאילן הוי נמי מעשר אילן ואין ענין מעשר אילן לתשרי וגם הבריייתא דתני לירקות דרבנן ולא תני פירות האילן נמי היינו טעמא וכדפירשתי ועוד בלאו הכי יש לומר מתני' דתנא ירקות מדרבנן לא

פסיקא ליה למיתני פירות האילן דהא איכא זיתים וענבים דפירות האילן הן ומעשר שלהם או של שמן ויין היוצא מהן לדעת הרמב"ן כמש"ל הוי מן התורה משום הכי לא תני להו אבל ירקות פסיקא ליה דכולן מעשר שלהן דרבנן הוא.

מכל מקום קשה לי אמאי שייר למיני קטניות כאורז ודוחן ופרגין ושמשימן דראש השנה שלהן תשרי כדאמר לקמן (דף יג ע"ב) האורז והדוחן כו' שהשרישו לפני ר"ה והני לאו בכלל ירקות הן כדאמרינן ירק בתר לקיטה הני כמאן כו' ושמא יש לומר כיון דאיכא קצת מיני קטניות שדרכן לזרוע לזרע ולירק כמו פול המצרי וכיוצא בו כדאמרינן לקמן (דף יד ע"א) בכלל ולירקות הוו דהא בזרען לירק דינם כירקות לכל דבריהם ואזלינן בהו נמי בתר לקיטה וכיון דבזרע לירק דהוי ליה בכלל ירקות דתני דר"ה שלהם תשרי משמע ממילא דהוא הדין נמי בזרען לזרע נמי ר"ה שלהן תשרי דמאי שנא לזרע מלירק לענין ר"ה משום הכי לא חש למיתנינהו.

והא דמעשר ר"ה שלו תשרי פירשו התוס' לעיל (דף ח ע"א ד"ה מה מעשר) גבי עשר תעשר בב' מעשרות הכתוב מדבר דנפקא ליה מדכתיב (דברים יד, כב) עשר תעשר כל תבואת זרעך היוצא השדה שנה וגמר שנה שנה מתשרי דכתיב (דברים יא, יב) מראשית השנה כדלקמן גבי לשמיטין ובתוספות ישנים פירשו דהיינו טעמא כדפירש רש"י בפרק ב' דכתובות (דף כה ע"א) דלא נתחייבו ישראל במעשר עד שהתחילו למנות שמיטין אם כן מעשר בשמיטין תלה רחמנא ושמיטין הוי ר"ה תשרי. ועיין בשה"מ מש"כ על זה.

תנא דרבנן. פירש רש"י ואשמעינן דיום קבוע לו כל שכן דאורייתא. וקשה לי

רבנן כעין דאורייתא תיקון (פסחים דף ל ע"ב).

וליתני מעשר אחד מעשר בהמה ואחד מעשר דגן. קשה לי כיון דלמעשרות ממעשר דגן דאורייתא איירי הוי ליה לשנויי תרי גווני מעשר דהא תנן בפרק קמא דמעשרות (משנה ו') התבואה משימרח ואם אינו ממרח עד שיעמיד ערימה. דכהאי גוונא אמרינן בסמוך גבי ירקות ירק הנאגד משיאגד ושאינו נאגד משימלא את הכלי (קמג).

י"ב ע"ב הקישו הכתוב לנחלה. אע"ג דעל כרחק לא דמי לנחלה לגמרי דנחלה אין לה הפסק לעולם ואילו מעשר דגן יש לה הפסק בשנה השביעית דאין נוהג בו מעשרות. מכל מקום בנחלתכם קרא יתירא הוא ובעל כרחק לא כתב רחמנא אלא להך דרשה שלא יתבטל בשנה הג' והששית. ואי נימא בזמן שאין השמיטה נוהג אפילו הכי מעשרות נוהג כמו שכתבתי במקום אחר אם כן נחלה גמורה היא שאינו פוסק לעולם אפילו בשביעית (קמד):

המודר הנאה מחבירו לשנה מונה י"ב חודש מיום אל יום. פירוש אם נדר בא' בניסן מונה שנה עד א' בניסן. וקשה לי הא אמר במסכת ערכין פרק ב' (דף ט ע"ב) אין שנת לבנה פתותה משנ"ב יום ולא יותר משנ"ו כיצד שניהם מלאים ששה. שניהם חסרים ב'. אחד מלא ואחד חסר ד'. ופריך עלה מדתני' הריני נזיר כימות החמה מונה נזירות שס"ה יום כמנין ימות החמה. כימות הלבנה מונה נזירות שנ"ד יום כמנין ימות הלבנה ואם איתא זימנין דמשכחת לה ששה. ומשני בנזירות הולכין אחר לשון בני אדם ורוב שנים. והשתא הכא במודר לשנה אמאי אסור במיום

נהי דמכל שכן נפקא לן שיש לו יום קבוע. אכתי לא ידעינן דתשרי קבוע לראש השנה למעשר דגן דילמא שבט כמו לאילן. מיהו יש לומר דהא דשבט ר"ה לאילן לאו מצד עצמו של שבט הוא שיום גורם לראש השנה אלא מהאי טעמא דכל שחנטו פירותיו קודם שבט בידוע שחנטו פירותיו על מימי שנה שעברה דהיינו קודם תשרי וכמו שכתבתי לעיל בשם הר"ן. נמצא שעיקר ר"ה לאילן הוא תשרי ושבט אינו אלא גילוי מילתא בעלמא דאם חנטו קודם לו בידוע שגדלו על מימי שקודם תשרי ואם לאו גדלו על שלאחר תשרי ולפי זה עיקר ר"ה לאילן נמי א' בתשרי ושבט אינו אלא גילוי מילתא בעלמא אם גדלו על מימי שקודם תשרי וכיון דאין לנו יום קבוע למעשרות אלא תשרי ממילא ידעינן דיום הקבוע למעשר דגן נמי א' בתשרי הוא והא גופיה דיש לו יום קבוע במכל שכן אתי מירקות.

אלא שמפירוש רש"י לקמן גבי מנא הני מילי דכתבואה וזיתים בתר שליש וגבי הואיל ויצאו רוב גשמי שנה משמע דשבט ר"ה לאילן מצד עצמו הואיל וזמן חנטה הוא ולפי זה קשיא. מיהו לפרש"י נמי יש לומר כיון דהא דשבט ר"ה לאילן בטעמא תליא מפני שהוא זמן חנטה והאי טעמא לא שייך גבי מעשר דגן ממילא ידעינן דראש השנה שלו הוי שוה לירקות.

ולי נראה דהכי פירושו תנא דרבנן דראש השנה שלו תשרי כל שכן מעשר דגן דאורייתא דראש השנה שלו אינו אלא תשרי דאי ליכא במעשר של תורה תשרי לר"ה הוי ליה לרבנן לקבוע בירק של דבריהם נמי אותו ר"ה הקבוע מן התורה לשל תורה דהא כל דתיקון

(קמג) עיין בערוך לנר ד"ה וליתני מעשר, ובשפתי חכמים בד"ה אחד מעשר, ועיין במלואת אבן. (קמד) בערוך לנר ד"ה אף מעשר תירין דאין זה הפסק כיון דהכל תפקד א"כ שוים הלוי והישראלים בכל תבואות הארץ, דהרי מעשר ראשון לא נתן ללוי רק כאשר אין לו חלק ונחלה, והפקד מטעם זה פטור ממעשר והרי שביעית הכל תפקד וא"כ אין זה הפסק מעשר ראשון, ועיין עוד ברש"י ד"ה מה נחלה ובשפתי חכמים ד"ה מאתכם בנחלתכם.